

SANAT ELEŞTİRİSİ BAĞLAMINDA KLASİK ESER ÇÖZÜMLEMESİ: HORACE KARDEŞLERİN YEMİNİ

Buşra İNCİRKUŞ

*Dr.Öğr.Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Avcılar, İstanbul,
bincirkus@gelisim.edu.tr.*

ÖZ

Anahtar kelimeler:

*Sanat Eleştirisi,
Jacques Louis David,
Horace Kardeşlerin
Yemini.*

Sanat eleştirisinin gelişimi, daha çok Empresyonizm'in etkileri ile 19.yüzyılın sonlarında olmuştur. Günümüzde ise çağdaş sanatın kavramsal içeriğini zenginleştirerek ona katkıda bulunacak eleştirilerden çok, sergi metinlerinin bir türevi olarak yeniden yorumlanan sanat yazıları söz konusudur. Bu çalışmada Jacques Louis David tarafından yapılan "Horace Kardeşlerin Yemini" adlı eser ayrıntılı bir şekilde çözümlenerek, sanat eleştirisi alanına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu Klasik Dönem eserinde, Roma dönemi kalıntılarının vermiş olduğu ilham ve esin; Neo-Klasik resmin baş konusunu oluşturmuş, David de bu anlayışın ortaya koyulmasında öncü rolü üstlenmiştir. Eserin ana konusu kutsal vatan aşkı, yan konuları vatanseverlik ve kahramanlıktır. Bu çalışmada bu eserin seçilmesinin nedeni; bu başyapıtın sadece Neo-Klasisizm akımında değil, sanatın ve Klasik anlayışın öncü, yol gösterici ve ilerici özelliğinden de payını almış olması ve son derece özgün bir üslupla yapılarak sanat tarihindeki yerini almasıdır. Sanat eğitimi açısından ele alındığında resim çalışmalarının detaylı çözümlemeleri, Görsel Sanatlar alanında öğretmene, öğrenciye, resim sanatı alanında çalışan sanatçıya ve sanata ilgi duyan kişilere yol gösterici olacaktır.

CLASSICAL ARTWORK ANALYSIS IN THE CONTEXT OF ART CRITICISM: THE OATH OF THE HORATII

ABSTRACT

Keywords:

*Art Criticism,
Jacques Louis David,
The Oath of the
Horatii.*

Art criticism was developed in the late 19th century with the effects of Impressionism. Nowadays, rather than the criticisms that contribute to the conceptual content of contemporary art by contributing, it is the word to be reinterpreted as a derivative of the exhibition texts. The aim of this study is contributing to the field of art criticism by analyzing in detail the "The Oath of the Horatii" which was made by Jacques Louis David. In this Classical Period piece, the inspiration of the Roman period remains, has created the main theme of the picture of Neo-Classical; David has taken the lead role in putting this understanding into perspective. The main theme of the work is love of the holy country, side issues are patriotism and heroism. The reason for choosing this work in this study; this masterpiece is not only in the Neo-Classicalism but also its pioneering, guiding and progressive nature of art and Classical understanding, and it has taken its place in the history of art with a highly original style. When dealt with from the point of view of art education, detailed analysis of painting works will be guided teachers in Visual Arts field, students, artists who are working in the field of painting arts, and people who are interested in arts.

GİRİŞ

Sanat eleştirisi eserlerin yapıldığı döneme ışık tutması ve sanatçının kendinden önceki sanatçılardan nasıl etkilendiğinin yanı sıra kendinden sonraki sanatçıları da nasıl etkilediği ile ilgili ayrıntılı bilgi vermesi açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda söz konusu eseri bu açılardan incelemek gerekmektedir. Eser 6 bölümde incelenmiştir. Bunlar; künye-form-ifade, konu ve anlatım elemanları, estetik analiz, anlam, yorum, tartışma ve sonuç bölümleridir.

Künye-form-ifade bölümünde eserin ait olduğu sergi salonu envanter numarasıyla birlikte künye bilgileri; form bakımından eserdeki figürlerin duruşu ve yönleri; ifade bakımından ise seyircide bıraktığı duygu ile figürlerin mimikleri ve yüz ifadelerinin analizi yapılmaktadır. Konu ve anlatım elemanları bölümünde; eserin konusu ve figürlerin kimlikleri açıklanmıştır. Estetik analiz kısmında eser; kompozisyon, renk, ışık-gölge ve doku bakımından incelenmiştir. Anlam bölümünde; sanatçının eserinde bu renkleri ne sebeple kullandığı, renklerin anlamları ve figürlerdeki detayların verilmesi analiz edilmiştir. Yorum kısmında; sanatçının kısa biyografisi, etkilendiği sanatçılar, döneminin diğer sanatçıları, eserin konusuna gönderme yapan diğer eserler ile eserden esinlenilerek yapılan bir başka eser incelenmiştir. Tartışma ve sonuç kısmında ise; esere dair başka kaynaklardan elde edilen bilgiler ile eserin sanat tarihi içindeki değeri ve önemi yer almaktadır.

Künye-Form-İfade

Eser, 330 x 425 cm. ebadında ve Paris'te INV. 3692 envanter numarasıyla Louvre müzesinde bulunmaktadır (The Oath of the Horatii, erişim tarihi:19 Mart 2018). Bu tablo, David'e, Corneille'in 1640 tarihli "Horace" adlı oyununun Paris'teki sahnelenişinden esinlenilerek, kralın isteğiyle Güzel Sanatlar Bakanlığı için sipariş edilmiştir. Ayrıca bir tiyatro oyununun, sanat eseri yapılışında etkili olması dikkate değerdir. Böylesine önemli bir sipariş alan David, Roma'daki atölyesine dönerek çalışmalara başlamıştır. Resmi bitirir bitirmez ilk kez, Roma'daki atölyesinde sergilenmiştir. Paris'in sanat camiası tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmış ve övgüye değer bulunmuştur.

Resmin ana ekseninde baba figürü bulunmaktadır, elinde oğullarına vermek üzere tuttuğu üç kılıç yer almaktadır. Ana eksenin sol tarafında üç erkek kardeş ve birinin elinde mızrak bulunmakta, birbirlerine sarılarak kollarını kılıçlara uzatmaktadırlar. Resmin sağ tarafında ve arka tarafa doğru kadın ve çocukların

oluşturduğu bir grup yer almaktadır. Figürler, klasik Roma giyim tarzıyla betimlenmiş, sütunlu bir avluda yer almaktadırlar. Orta planda yer alan sütunların arkasındaki karanlık mekanın içinde duvara asılı bir şekilde mızrak ve onun altında kalkan bulunmaktadır. Bu mızrak ve kalkanın hemen altında yerde, tahta bir eşya ve mızrak başı yer almaktadır. Sağ arka plandaki kapıda duvarların üstünde heykeller görülmektedir.

Resimde iki farklı ifade dikkat çekmektedir; biri kahramanlık ve cesaret, diğeri de acı ve üzüntüdür. Ana ekseninde yer alan baba figürü elindeki üç kılıcı oğullarına uzatmaktadır. Sol taraftaki üçlü erkek figürü kollarını kılıçlara doğru uzatarak yemin etmektedir. Sağ tarafta yer alan kadın ve çocuklardan oluşan figür grubu üzüntü ve çaresizlik içinde oturmaktadır.

Baba figürü; kendinden emin, ciddi bir ifadeyle yemin sözcüklerini söylemektedir. Cesur ve atik bir şekilde kollarını kılıçlara uzatan erkek figürleri ise ciddi bir şekilde kılıçlara bakmaktadırlar. Sağ tarafta yer alan kadınların yüzlerinde çaresizlik ve yorgunluk gözlenmektedir. Sağ arka planda yer alan kadın figürünün önündeki çocuklardan yüzü bize dönük olanı şaşkınlık ve korku ile olayı izlemektedir (Resim 1).

Resim 1. Jacques Louis David "Horace Kardeşlerin Yemini", 1784, t.ü.y., 330x425 cm, Paris, Louvre Müzesi

Konu ve Anlatım Elemanları

Eserde yer alan konunun kaynağı Roma tarihidir. Tarihçi Titus Livius'un yazdığı kitapta olay kısaca şöyledir: Alba ve Roma halkı köylülerin bir anlaşmazlığı yüzünden savaşa sürüklenmiştir. Alba kralı bu savaşta her iki tarafın en iyi savaşçılarının savaşarak can kaybını en aza indireceğini düşünmektedir. Horace kardeşler Roma'dan Curatii kardeşler de Albadan katılırlar. Her iki tarafta birbirlerinden ayırt edilemeyecek üçüz kardeşlerdir. Savaş başlar ve Horace kardeşlerden biri bütün Albalıları alt eder. Köye dönen ve sağ kalan tek Horace,

sevinçle karşılanır. Omzunda öldürdüğü Albalının birinin pelerini vardır bunu gören kız kardeşi nişanlısının öldürüldüğünü görerek ağlamaya başlar. Horace ise kız kardeşinin düşmana ağlamasını hoş karşılamayarak onu öldürür. Horace yargılanır ve cezası alçak bir yerden geçerek boynunu eğmek olur (Kraus 2009: 183-184).

Horacelar ve Curatiiler'in savaşının burada tarihsel bir olay gibi görünmesine rağmen aslında mitolojik bir temeli vardır. David, Pierre Corneille'in 17.yüzyılda oynanan Horace adlı oyunundan esinlenerek antik geçmişe dayalı bu resmi yapmıştır. Kralın isteğiyle Güzel Sanatlar Bakanlığı için sipariş edilmiştir. Horace ailesinin üç oğlunun, düşman saldırısına karşı ülkelerini savunmak için ölünceye kadar savaşacaklarına dair babalarına ant içtikleri mitolojik olay resmedilmiştir.

Eserin geneline baktığımızda sanatçı, savaş malzemesi olarak kullanılan kılıç, mızrak ve miğferi resmetmiştir. Miğfer savaşta korunma amacını taşımaktadır. Eserde kılıçlar ve mızraklar sembolik bir dille ortaya koyulmuştur. Kılıç: Asker silahıdır; otorite ve adaletin sembolüdür. Kavisli kılıç, Yunan kahramanı Perseus'un sembolüdür. Mızrak: Savaş ve avcılık sembolüdür, elde gösterildiğinde metanet ve tutarlılığı göstermektedir.

Ana ekseninde yer alan kılıçları tutan figür, diğer üç erkek figürünün babası Horatius 'dur. Sağ tarafta yer alan kadın ve çocuklardan oluşan grupta ortada yer alan kadın figürü Sabina'dır. Horace kardeşlerin birisinin karısıdır ve düşman Alba'lı üçüz Curatii'lerin kız kardeşidir. Başını Sabina'ya yaslayan ve bir elini aşağıya doğru sarkıtan Camilla'dır. Horace kardeşlerin kız kardeşidir ve düşman Curatii'lerin birinin nişanlısıdır. Yanında iki çocuk bulunan kadın figürü ise Horace kardeşlerin annesidir (Kraus 2009: 183-184).

Estetik Analiz

Son derece detaylı bir işçilikle yapılan tüm figür ve nesneler, üç boyutluluk özelliği taşımaktadır. Eserde; Horace kardeşlerin ayaklarında, baba figüründe ve sağ ön tarafta kadınların oluşturduğu grupta piramidal düzen yer almaktadır. Yerdeki karolar tek odaklı perspektif anlayışına uygun olarak resmedilmiştir. Ana yönü oluşturan yatay plan, figürlerin üzerine yerleştirildiği zeminle vurgulanmaktadır. Ayakta resmedilmiş figürler ve binanın sütunları, dikey ara yönler olarak ana yönü karşılamaktadır. Sağ alt köşeden resme giren kadın figürünün ayaklarıyla başlayarak orta planda yer alan baba figürünün yukarı kaldırmış olduğu kolları ve arka plandaki sütun başıyla bağlanan açıyla diyagonal ara yön ise askerlerin arkaya uzattıkları ayaklarıyla ant

içmek için kaldırdıkları elleri ve yine arka planda yer alan diğer bir sütun başı arasındaki açıyla verilmiştir. Askerlerle baba figürü arasında ve yine askerlerle kadın figürleri arasında oluşan düzlem, ana yöne paralel, yatay ara yönler olarak yüzeyin çizgisel organizasyonunu tamamlamaktadır.

Işık, günışığıdır ve sol ön taraftan gelmektedir. Bu, Horace kardeşlerin ve baba figürünün ayaklarındaki gölgeden anlaşılmaktadır. Resimdeki ışık - gölge dağılımı etkin ve bir o kadar da konuyu, kompozisyon düzenine sadık kalarak vermektedir. Sanatçının yağlı boyaya hakim olduğu her bir figürün üzerindeki ışığın ve karanlıkta kalan figürlerin de ifadelerinin verilmesiyle çizgisel desen kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Resmin geneline sıcak renkler hakimdir. Bilhassa çarpıcı bir tonla yapılmış kırmızı renk; kanı ve savaş hatırlatmaktadır. Horace kardeşlerin en öndekinin giysisinde, baba Horatius'un pelerinde ve ön planda yer alan kadınların arasındaki koltuğun üstündeki kumaşta yer alan kırmızı renk resmin baskın rengidir. Sol tarafta bulunan en öndeki Horace'ın pelerini beyaz renktedir ve sağ taraftaki kadın ve çocuklardan oluşan gruptan en öndeki kadın figürünün elbisesiyle uyum sağlamaktadır.

Kompozisyonun ilgi odağı elindeki üç kılıçla Horatius'dur. Ayakta duran Horace kardeşlerin en öndekinin pelerini, parlayan miğferleri ve kaslı vücutlarına yansıyan ışığın etkileri resmin sol tarafını baskın göstermektedir. Fakat baba figürünün üstündeki kırmızı renk, kadınların üstlerindeki beyaz giysiler ve duvara yansıyan ışıqla sağ taraf da resmin asimetrik dengesini kurmaktadır. Resmin ana eksenindeki baba figürü bu iki tarafı dengeleyici bir nitelik taşımaktadır. Resimde açık kompozisyon kullanılmış ve figürler tiyatro sahnesindeymiş gibi bütün duyguları tek bir sahnede vermişlerdir. Figürlerin hareketleri de bu amaca hizmet etmektedir. Resimdeki mekanın yalınlığı, arka planda yer alan sütunlu fon görüntüsü resme tam bir ciddiyet vermekte ve izleyiciyi Roma dünyasına çağırmaktadır. Resimde gereksiz hiçbir şey yer almamakta ve sanatçı böylelikle vereceği etkiyi en üst düzeye çıkarmaktadır.

Sanatçının "Horace Kardeşlerin Yemini" adlı eseri, Neo-Klasik anlayışın manifestosu olarak sayılmıştır. Neo-Klasik anlayışın soğuk ve kendi halindeki renkleri sanatçının eserlerinde yumuşamış ve sıcak bir havaya bürünmüştür. Jacques Louis David, döneminin siyasi rol oynayan sanatçılarından biridir. Resimlerinde ağırbaşlı bir sadelik söz konusudur. Antikçağ figürlerinin anıtsallığını vermek için renkleri

koyu, kompozisyonu sade ve ışığı yapay kullanmaktadır. David'in sanatı gerçek olsun kurmaca olsun en küçük ayrıntısına kadar düşünülmüştür (Contans 1994: 279). David'in üslubu çağ zevkini yansıtmaktadır. Resimlerine başladığında doğrudan doğruya sonuca gittiği görülmektedir (Turani 2004: 498-499).

Anlam

David resminde, bilinçli olarak vermiş olduğu figürlerinin hareketlerini psikolojik anlatıma uyararak vermektedir. Erkek figürlerin ayakta ve gergin vücutları, kadınların oluşturduğu grubun eğik ve yorgun vücutlarına tezat oluşturmaktadır. Resimde sanatçı savaşın verdiği iki yönü ustalıkla işlemiştir: Savaşa gitmek için hazır, ayakta duran figürler ve geride kalan kadın ve çocukların acısı.

Eserde hakim renkler Fransa bayrağında yer alan kırmızı, mavi ve beyazdır. Bu renklerin anlamlarına bakacak olursak: Beyaz, saflığı; mavi, göksel gerçekliği; kırmızı, güç ve ilahi aşkı simgelemektedir. Sanatçı parlak kırmızı rengi sembolik bir anlatımla vermiştir. Gücü sembolize ettiği için bu renk seçimi bilhassa konuyu vermek açısından son derece titiz bir çalışmanın ürünüdür. Ayrıca kırmızı rengin verildiği üç alana bakıldığında Horace'ların en öndeki kardeşin üstünde, baba Horatius'un pelerininde ve ön planda yer alan iki kadının arasında duran örtüde bu rengin kullanıldığı görülmektedir. Eserin Fransa bayrağının renkleriyle yapılmış olması; sanatçının vatan aşkını göstermekte, ayrıca kompozisyonun genelinde sanatçının bize vermek istediği mesajı iletmektedir. Bu mesajlar; fedakarlık ve kahramanlıktır.

Eserdeki beyaz rengin kullanıldığı; en önde yer alan Horace kardeşin pelerinindeki renkle, sağ tarafta yer alan kadınların içinde en önde duran figürün elbisesinin renginin aynı olması tesadüf değildir. Sanatçı bu renk seçimini bilinçli olarak yapmış ve bu Horace'ların savaşta sağ kalan tek kişi olabileceğini, kadın figürünün de düşman kardeşle nişanlanan kız kardeş olduğunu göstermektedir. Bu rengin bu iki figürü birbirine bağlaması, birinin elinden diğerinin kaderinin yazılacağını göstermektedir.

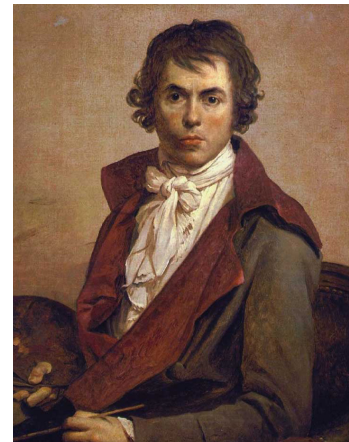
Eserde, baba figürü olarak yer alan Horatius'un gözlerindeki ışık, odadaki günışığının vermiş olduğu etkiyle parıldıyor gibi görünse de sembolik bir anlam ifade etmekte; vatan aşkı ve oğullarını savaşa gönderme uğruna yaşayan gözleri betimlemektedir. Bu ifade resme bakarı etkilemekte; izleyicinin vatanseverlik ve kahramanlık gibi yüce duyguları kendisinin de resmin

içindeymiş gibi duyumsamasını sağlamaktadır.

Yorum

Jacques Louis David, 30 Ağustos 1748 tarihinde Paris'te doğmuştur. Dokuz yaşındayken babası bir düelloda ölünce, mimar ve müteahhit amcaları tarafından yetiştirilmiştir. Resme karşı çok küçük yaşta ilgi duymuş ve Boucher'le görüşmüştür (Jaques Louis David (1748-1825), erişim tarihi: 27 Nisan 2018). Boucher, onu özentili resim anlayışına karşı tepki gösteren, Vien atölyesine götürmüştür. 1766 yılında Kraliyet Akademisini bitirmiş ve hocasıyla İtalya'ya gitmiştir. Eski Roma Sanatıyla ilgilenmiş, Neo-Klasisizm akımı etkisinde kalmıştır.

Jacques Louis David, döneminin sanatçıları arasında ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Dönemin sanatçılarının benimsediği gibi, kendi belirlediği konuyu yapan sanatçılar arasındadır. Bologna'da Guido Reni'ye, Parma'da Corregio'ya, Roma'da da Michelangelo'ya duyduğu hayranlığın izleri "Vebalılara Yardım Eden Aziz Rocco" adlı tablosunda görülmektedir. 1784'te Kraliyet Resim ve Heykel Akademisine kabul edildi. Okulun devrimci anlayışı, bir önceki kuşak ressamlarının resimlerini tahribe kadar gidiyordu. Son direnişleri de kırmak için bir bildiri yazmayı düşünen David yeniden Roma'ya gitti, orada "Horace Kardeşlerin Yemini" adlı tablosunu yaptı. Bu büyük eserinin yanı sıra birçok portre de yaptı. Bu portrelerde modelinin kişiliğini yansıtan bir gerçekçilik görülür. "Potocki Kontu", "Doktor Alphonse Leroy" ve "Kendi Portresi" (Resim 2) sanatçının son derece detaylı bir şekilde resmettiği portreleridir. Eski çağlardan etkilenerek yaptığı tabloları, o çağların dekorunu gerçeğe en uygun biçimde canlandırmaya çalıştı. Bir sergi için yaptığı "Sokrates'in Zehir İçiş" adlı resmi izleyenler tarafından şaşkınlıkla karşılanmıştır.

Resim 2. Jacques Louis David, "Kendi Portresi", 1794, t.ü.y., 81x64 cm, Louvre Müzesi

Sanatçının incelediğimiz eserinin ait olduğu dönem, 18. yüzyılın son çeyreğine denk gelen sıkıntılı ve karmaşık süreçtir. Resmin tamamlanmasından beş yıl sonra 1789 tarihinde Fransız İhtilali başlamış ve eser yaklaşan ihtilalin göstergesi durumuna gelmiştir.

Fransız İhtilâlinin başlangıcından hemen sonra, içinde David'in de rol oynadığı kültür ve sanat mücadeleri başlar. David'in öncülüğünde toplanan ilerici sanatçılar tarafından sadece Akademi üyelerine tanınan Salon'da sergi açma imtiyazına karşı bir muhalefet hareketi başlatılır. Bunun sonucunda 1791'de Akademi'nin ayrıcalıkları kaldırılır. Bu süreçte müzelerin kurulması ve genişletilmesi faaliyetleri de sanat eğitiminin demokratikleşmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Rönesans sanatçılarından Antik Çağ'a öykünerek yeni bir bilgi biçimini ve düşünsel tutumu dışa vurmaları gibi, Neo-Klasik ressam da Fransız Devrimi'nin arifesinde yeni bir çağın yolunu hazırlamaktaydılar. Ama bu sanatçılar, Antik Çağ'ı Rönesans sanatçıları gibi taklit etmemiş; onun biçimlerini ve içeriklerini kullanarak o günün yeni, güncel dünya görüşünü ifade etmenin yollarını aramışlardır. David'den iki yaş büyük olan İspanyol ressam Francisco de Goya, Neo-Klasisizm anlayışına hiç prim vermemekte ve bu anlayışın özelliklerini yansıtmamaktadır. Sanatçının "3 Mayıs Katliamı" (Resim 3) adlı eseri en ünlü eseridir.

Resim 3: Francisco de Goya "3 Mayıs Katliamı", 1814, t.ü.y., 266x345 cm, Prado Müzesi, Madrid

Sosyolojik, ideolojik ve felsefi açıdan İhtilali temsil eden üslup Romantizm'dir. Erken Romantizm akımı da arkeolojik ilgiyi sürdürür. Bu çağ, Rousseau ile Winckelmann'ın yetiştikleri bir çağdır. Rousseau, Klasik İlk Çağ'a; Winckelmann ise Orta Çağ kültürlerine yönelik ilginin yolunu açmıştır. Yeni-klâsisizm ve onu izleyen Erken Romantizm, Rokoko'nun aşırılıklarına karşı bir cephe oluşturmuşlar ve bu iki eğilim de burjuva yaşam kavrayışından kaynak almıştır. Fransız İhtilali, Rokoko kültürünün yaşam anlayışına ve kraliyetin haksız vergi düzenlemelerine karşı bayrak açmıştır. Bu bayrak, sanat plânında Rokoko'dan

Neo-Klasisizm'e geçilerek taşınmıştır. Rokoko kültürünün destekçisi olan burjuvaların kaygısız ve gerçeklerden kopuk tavırlarına karşı; Neo-Klasik eserler, militan bir sanat karakteriyle ilişkilendirilirler. Bu sürecin sanat ortamında Vien'in klâsisizmi ağırlık kazanmıştır. Ancak, Vien, konu tercihi ve güzellik anlayışıyla Rokoko ile bağlantısını belli bir ölçüde sürdürür. Bu noktada, Rokoko tavrının estetiği kendini daha fazla hissettirir. Bu durum, David'in sanatında kökten bir değişikliğe uğramıştır denilebilir. David'in, Neo-Klasisizm'in öncüsü ve en büyük sanatçısı olma şerefine hak etmiş olmasının sebebi, Rokoko estetiğini devre dışı bırakabilmesidir. Ne var ki, David'in Neo-Klasisizmini toplum hemen benimseyebilmiş değildi. David'in resimlerinin Rokoko'nun yozlaşmasını yıkmak üzere yapıldığı daha sonraları kavranabilmiştir. 1770'lerde Neo-Klasisizm, eski üslûpla savaşıyor sürdürürken pek etkili olamamış ve 1780'lere kadar da saray sanatıyla çekişmiştir. Ancak, 1780 sonrasında David'le birlikte başlatılan savaş, Rokoko'nun geçerliliğini silmeye başlamıştır. David'in bu noktada 1784'de resmettiği "Horace Kardeşlerin Yemini" adlı tablosu, büyük bir ün kazanarak otuz yıllık çekişmeye de son noktayı koymuştur.

Yunanlı sanatçılar dikkatlerini insana, akla ve doğaya çevirmişlerdi, bu ilgileri sanatlarında da açıkça görülmektedir. İnsana ve çevrelerindeki doğaya duydukları hayranlık dolu merak kendini gerçekliğin detaylı incelenmesinde göstermektedir. Öte yandan güzelliğe de tutkuyla bağlıydılar. Bu yüzden gördüklerini idealize ettiler. Klasik Yunan sanatını şekillendiren, doğalcılığın ve idealizmin bu karışımı olmuştur (Hodge 2014: 12).

Resim 4. Giovanni Paolo Pannini, "Pantheon'un İçi", 1734, Roma Ulusal Galerisi

Klasik Dönem, Yunan sanatında en önemli aşamadır. En kaliteli eserler bu dönemde yapılmıştır ve Atina sanat merkezi durumuna gelmiştir. Ünlü Atina

tapınağı Pantheon yapılmıştır (Resim 4). Bu dönemden başlayarak heykellerde canlı figürler görülmektedir. Frontal duruş artık yapılmamakta, insan vücudunun ne kadar güzel olduğunu göstermek için sanatçılar, çıplak insan heykeli yapımına yönelmişlerdir. Bu heykellerde ideal güzellik gösterilmeye çalışılmıştır. İnsan vücudundaki oranlara dikkat etmişler ve heykelleri gerçeğe yakın yapmaya özen göstermişlerdir. Klasik dönem heykellerinde daha çok tanrı heykelleri yapılmıştır.

Yunanlıların sakin ve dinlendirici bir kusursuzluk aramalarına karşın Romalılar zengin ve gösterişli bir etki yaratmak istemişlerdir. Sanat alanında gerçekte kendi yaratıcılıkları olmamıştır. Yunan anlayışını temel alarak kendi gösterişli zevklerini buna eklemişlerdir. Fakat sanat yapıtları için zengin bir pazar ve sanatçılar için geniş bir iş ortamı sağlamışlardır. Ayrıca, sanatın gelişmesini destekleyen kurallar üzerine oturtulmuş bir imparatorluk kurmuşlardır. Romalılar, Yunan mimarisinden işlerine yarayanı almışlar ve aldıklarını değişik gereksinimlere uydurmuşlardır (Gombrich 1986: 82).

Resim 5. Traianus Sütunu, İ.S. 114, Roma

Romalılar zaferlerini övünerek sergilemek ve askeri zaferlerinin öyküsünü anlatmak için Traianus sütununu dikmişlerdir (Resim 5). Bu sütunda İmparator Traianus'un Dacia'da yaptığı savaşlar ve kazandığı zaferler yer almıştır. Romalı askerlerin yola çıkışlarını, karargah kurup çarpışmalarını betimlemiştir. Yunan sanatının yüzyıllar boyu kazandığı beceriler, bir savaş öyküsünün olaylarını anlatmakta kullanılmış; fakat Romalıların ayrıntılara verdiği önemle askeri seferlerin kahramanlıklarını herkesin belleğine kazıyacak şekilde vermesi, sanatlarının güçlü ve net bir şekilde gelişmesine katkıda bulunmuştur (Gombrich 1986: 85-86).

Roma resimlerinde panolar, boş ya da figürlü manzaralar, natüremortlar ve portreler yer almaktadır. Bu resimlerin kaynaklarının çoğunlukla Eski Yunan resminde olduğu bilinmektedir. Ama Roma çevresinde

uygulanışlarındaki farkları ve bu resimlerde özel anlamıyla Roma sanatına özgü öğeleri belirlemek güçtür. Roma dünyası her alanda Yunan kültürünü taklit işine girişmiş, ancak bunu yaparken kendi niteliklerini de yansıtabilmiştir. Kaynağını gerçekçi yönde bir değişime bağlı kılmıştır. Gerçi Yunan heykel sanatının birçok şaheseri de Roma kopyalarıyla günümüze kadar gelmiş olsa bile, Roma, özellikle portre alanında önemli bir ayrıcalığa sahip olmuştur (Tansuğ 1999: 49-50). Roma döneminde yapılan kazılarda özellikle Pompei'nin kalıntıları, Neo-Klasik sanatçıları etkilemiş ve birçok sanatçı kendi özgün yorumuyla felaket anında Pompei'yi ve halkını resmetmiştir. Bu sanatçılar içinde yer alan Karl Briullov, "Pompei'nin Son Günü" (Resim 6) adlı resmiyle etkili bir kompozisyon düzeni kurmuş ve o anı bize yaşatmıştır.

Resim 6. Karl Briullov, "Pompei'nin Son Günü", 1830-1833, Tuval Üzerine Yağlıboya, 465.5x651 cm, Rus Devlet Müzesi, St. Petersburg

Raffaello Sanzio'nun "Atina Okulu" (Resim 7) adlı resmindeki mekan anlayışı, Jacques Louis David'in "Horace Kardeşlerin Yemini" adlı resminde kullandığı sütunlu ve kemerli fon görüntüsüne benzemektedir.

Resim 7. Raffaello Sanzio, "Atina Okulu", 1509-1511, Fresko, Apostolik Sarayı, Vatikan

Jacques Louis David'in çözümlemesini yaptığı-

www.idildergisi.com

mız bu eser, Realizm akımının sanatçılarından Honoré Daumier tarafından yeniden yorumlanmıştır. Eserde (Resim 8) yer alan figürler dönemin siyasi kişiliklerini yansıtmakta ve Daumier'in üslubunu ortaya koymaktadır. Honoré Daumier, karikatürü ironiyle ve siyasi bir amaçla ele alarak resimde yeni bir anlatım alanı geliştirmiştir (Turani 2004: 506).

Resim 8: Honoré Daumier, "Horace Kardeşlerin Yemini Yenilendi", 1850, Kağıt Üzerine Litografi, 26x34 cm, Fransa

Tartışma ve Sonuç

Eserin adı konusunda çeşitli kullanımlar söz konusudur. Bir kitapta adı "Hora Kardeşlerin Yemini" olarak geçmektedir. Bir başka kitapta ise eserin konusu, Sezar'ı öldürerek Cumhuriyeti kurtaran Brütüs'ü konu aldığı yazmaktadır. Bu farklı yorumların sebebi, eserleri incelemede ve değerlendirmede kullanılan yöntemlerin öznelliğidir. Bu ve bunun gibi yanlışların olmaması için eserin sağlam bir çözümlemesini yapmak gerekmektedir.

Jacques Louis David'in "Horace Kardeşlerin Yemini" adlı eseri diğer eserlerinden üstün tutulmaktadır. Çünkü bu eser tek başına Neo-Klasik üslubun manifestosu niteliğindedir. Sanatçı eserleriyle, ait olduğu döneme ışık tutmuş ve birçok sanatçıyı derinden etkileyerek sanat dünyasında kendine yer edinmiştir. Döneminin sanatçıların resim anlayışının üstünde olan bu yapıt yapıldığı süreç zarfında dolaylı bir şekilde Fransız İhtilali'nin sözcüsü durumuna gelmiştir. Sanatçı, kendine has üslubu, desen anlayışı ve döneminin göstermiş olduğu vatanseverlik duygularını vermedeki ustalığı ile dünya sanatı içerisinde ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Döneminde ve gelecek kuşak resim anlayışında bir dönüm noktası olan bu yapıt, İhtilal savunucuları ve karşıtlarını ortak bir beğenide birleştiren çok önemli bir eserdir ve hala çekiciliğini korumaktadır. "Horatius Kardeşlerin Yemini" adlı eseri için David'e o zamanlar bir servet anlamına gelen bir meblağ ödenmiştir. Döneminde servet değerinde olan bu eser, günümüzde satışa sunulması durumunda değerinden hiçbir şey kaybetmemekte ve dünya sanatında en yüksek bedeli gören tablolar ara-

sında ilk yüze girecek niteliktedir. Ayrıca 18.yüzyılın en önemli başyapıtlarından biri olarak gösterilmektedir.

KAYNAKÇA

Contans, Clara. "Yeni Klasikçilik ve Romantizmin Tohumları" Théma Larousse. C.5, İstanbul: Milliyet Yayınları, 1994.

Gombrich, Ernst H. Sanatın Öyküsü. Çev. Bedrettin Cömert, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1986.

Hodge, Susie. Gerçekten Bilmeniz Gereken 50 Sanat Fikri. Çev. Emre Gözgülü, İstanbul: Bkz Yayıncılık, 2014.

Kraus, Heidi.E. Studies in Eighteenth-Century Culture. 38 Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2009.

Krausse, Anna-Carola. Rönesans'tan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü. Çev. Dilek Zaptçioğlu, Alanya: Literatür Yayıncılık, 2005.

Lerouge, Ophélie. "The Oath of the Horatii" (19 Şubat 2009) 19 Mart 2018. <https://www.louvre.fr/en/oeuvre-notices/oath-horatii>

Özsel, Nermin. "Jaques Louis David (1748-1825)" (5 Nisan 2018) 27 Nisan 2018. <http://cekmededenoykuler.com/biyografi/yenicag/biyografiler/Jaques%20Louis%20David.html>

Şentürk, LeylaVarlık. Analitik Resim Çözümleri. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2012.

Tansuğ, Sezer. Resim Sanatının Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999.

Turani, Adnan. Dünya Sanatı Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004.